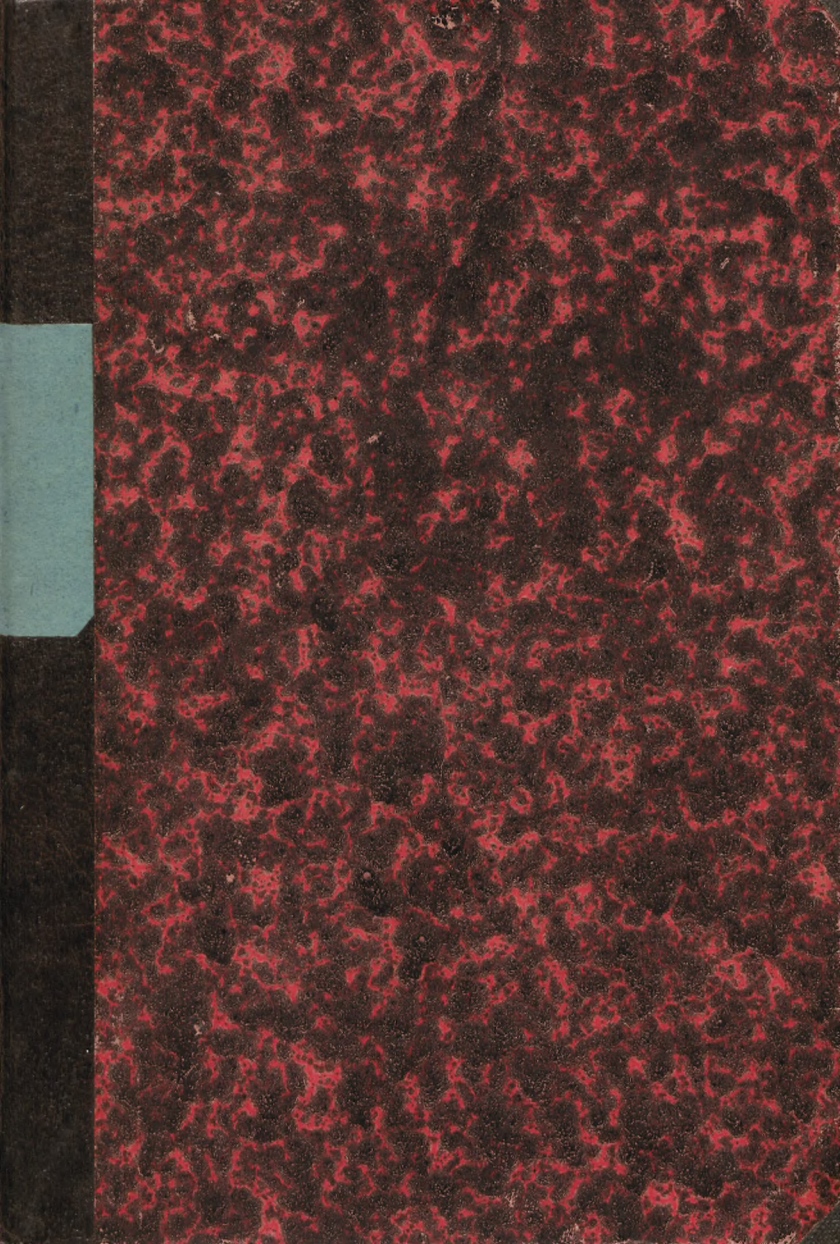




12485

A 181 11/16

Hansu-raamat.

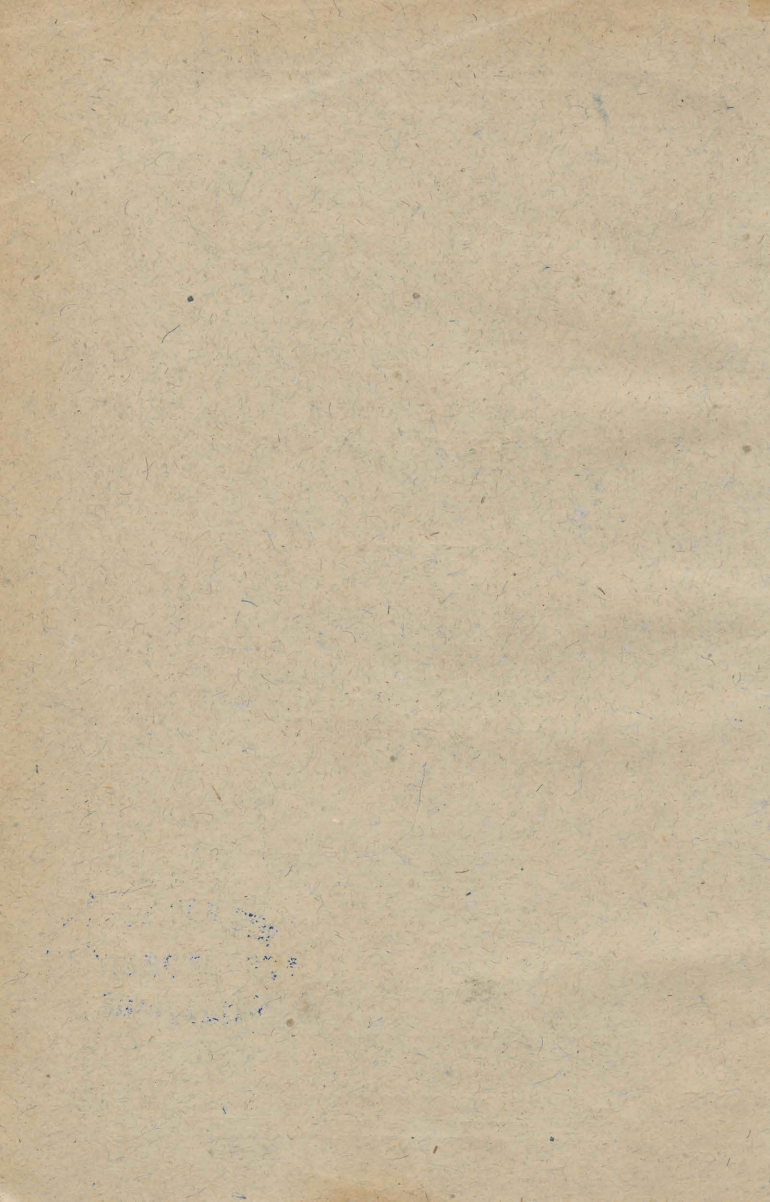
Rahwa jutud Kawalaft Hansust.

Kokku kogunud

M. J. Eisen.

Tallinnas, 1894.

R. Busch'i raamatukaupluse kulusga trükitud.



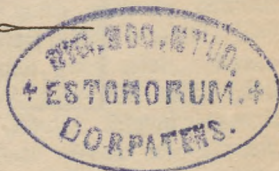
2485

Hansu=raamat.

Rahwa jutud Kamalast Hansust.

Kokku kogunud

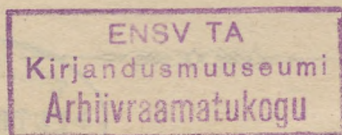
M. S. Eisen.



Tallinnas, 1894.

R. B u s h' i raamatukaupluse kulusga trükitud.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 29-го Октября 1893 г.



32262

Типографія «Ревельскаго Наблюдателя».

Gesfõna.

Mida vähem haridust, seda rohkem jõu peale tuetamist, jõust abi otsimist ettevõtmiste kordasatamises; mida enam haridust, seda enam tarkuse appivõtmist. Esimest külge meie rahwakuules etendawad meie jõumehed Kalewipoeg ja Suur Tõll, wiimast Kawal Hans. Kalewipojaga ja Suure Tõlluga näitab meie rahwas, mis jõud jaksab korda saata, jõud, mida tarwiline tarkus alati ei juhi. Jõu peale lootmine saadab aga mõlemad jõumehed wiimaks hukatusesse.

Kalewipoja ja Suure Tõllu kõrwal nõuab Kawal Hans enesele täie õigusega jõumehena kolmat aset, nagu Saal seda oma „Üleülbises isamaa ajaloo“ ka ära tunnud ja kätte näidanud. Kalewipoeg ja Tõll seisawad oma jõu tugewuse poolest nagu põlised tammed lepa metsa keskel. Hans selle wasta astub meile nagu liht puu wasta, ei ole sugugi tugewam ega suurem kui muud inimesed, — mõne korra kutsutakse teda koguni Väikseks Hansuks. — Wargad ajawad mehikese ilma suurema waewata waati, herra wiib ta hõlpsalt wangi, Hans ei jõua ennast omast wäest wastaste käest päästa. Ei aita aga jõud, aitab ometi nõuu. Kawalusega ja tarkusega saadab Hans siiski kõik asjad hästi korda ja päästab ennast alati hädast. Wanalepaganale mängib Hans iga päew mõnda korda wingerpussi, herrasid narrib ta nagu karjapoisikesi, ilma et herrad narrimisest kohe aru saaksiwad. Rehaliku jõu asemel

pefitab Hansu tugemus peas. Hans on jeeaga oma nupu poolest jõumees, mitte tugewate liikmete ja suure rammui poolest nagu Kalewipoeg ja Tõll. Küll ei ole Hansu kiidetud tarkus õieti midagi muud kui kawalus, aga see kawalus just ongi, kellega Hans oma jõumehe tiikid ära teeb.

Kalewipoeg on rahwale kaunis mõraks jäänud, Suur Tõll asub ainult Saare maal, Kawal Hans elab igal pool edasi. Mine Lääne luhale ehk Sakala salusse ehk Peipsi piirile, igal pool teatakse sinule Hansu tiikidest rääkida. Hans on nii ütelda meie rahwajuttude pailaps. Kui wana jutu puhuja õige mõnusat lugu tahab puhuda, siis mõtab ta kohe Hansu käile. Ja wastasse korra Hansust juttu, tärkab kõigile naer warsti näole. Ole ka Hansu lugusid mõnda korda kuulnud, ikka kuuled neid uuesti hea meelega.

Ristiinimesele ei kõlba millgi wiisil eeskujuks Hansu tarkus, mis ju õieti ütelda tihti pettus on. Ei kõlba Hans aga eeskujuks, annab ta meile ometi pildi meie esiwanemate arwamisest tarkuse ja kawaluse kohta. Ja niisugusena kujutusena võime Hansu tiiksid tähele panna.

Sellesse raamatusse on ainult need jutud ära trükitud, mis Hansu tegudest inimeste seas jutustawad. Hansu tembud wanapaganaga puuduwad aga jst raamatust. Need täidaksiwad esiteks weel suurema raamatu kui käes olev raamat on; teiseks on hulk neist juba „Wanapagana jutudes“*) ära trükitud. Hansu ja wanapagana jutud wõiwad edespidi iſeraamatuna ilmuda.

Hansu-raamatu jutte olen ma wabamalt trükki toimetanud kui näituseks „Rahwa raamatu“, „Esiwanemate waranduse“**) ja „Wanapagana

*) Wanapagana jutud I. ja II. R. Busehi kulul Tallinnas.

**) Rahwa raamat I., II., III. ja IV. ja Esiwanemate warandus I. ja II. Schnakenburgi kulul.

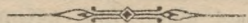
jutte". Tähendatud raamatutes olen põhjusmõtet
finni pidanud, juttu üleskirjutaja oma sõnadega trüffi
anda, nii palju kui need omad sõnad iganes kohased
olivad. „Hansu=raamat“ põikab aga sest põhjus-
mõttest vähä kõrwale. Selle raamatu juttude trüffi
toimetamisel katsusin jutte võimalikult täielikult wälja
anda. Ei ometi seda wiisi nagu mõned jutu üleskirju-
tajad, kes omast peast jutule üht ja teist kaunistuseks
juurde lisawad. Täiendamine sündis seda wiisi, et jutule
iga korra kõige sündlikuma põhjuseks panin ja seda siis
teisinditega täiendasin. Teisindisi leitatse mõne jutu
jaoks tükki 10. Jutu täiendusel teisenditega kaotab jutt
küll oma teaduslikku arwu, aga et raamat rahwa jaoks
määratud, ei läinud teisititegemine hästi korda. Minuke
abinõuu oleks weel olnud kõiki teisendisi ära trüffida,
aga niisugune teisindite kogu ajaks raamatu hinna kal-
liks ja huwitaks liig vähä lihtlugijat.

Täheandan weel, et mõnes teisindis Hansu nime ette
ei tule. Et aga teised sama sisuga jutud jutu tegelaseks
Hansu teewad, saiwad Hansu nimetagi jutud Hansu
juttude teisinditena tarwitatud.

Hansu jutte ja nende teisendisi olen osalt ise üles
kirjutanud, osalt on neid järgmised korjajad mulle muret-
senud: Otto Hingenberg ja Jakob Ekemann
Tapalt, R. Kuusik Amblast, J. Bloompuu
Kuusalust, Johan Holts Rõwalt, J. Walts
Kreenholmist, P. Südda Kärlast, H. Pihi-
lap Wiljandi kihelkonnast, Helene Maasen
Palamuselt, H. Prants Surjewist, J. Neublau
Tapalt, J. Kiwisäe Karusist, J. Lilienbach
Rakwerest, J. Leppik Holstrest, J. M. Weltmann
Engest, G. Anniko Pootsist j. n. e. Olgu neile siingi
siidamelikku tänu nende waewa eest awaldatud!

Kui ka siin hulk Hansu jutte trüffi saab antud, ei
ole ammugi weel kõik Hansu jutud üles kirjutatud.

Rahwa suu teab wist mõndagi weel Hansust kõneleda. Sellepärast panen siin kõigile raamatu lugijatele palwe ette. Kes mingisugust juttu Hansust teab, olgu Hansu tükkidest inimeste seas ehk Hansu tempudest wanapaganaga, — kirjutagu seda ülesse ja saatku minu kätte. Selle peale ei ole tarwis waadata, et lugu ehk enne juba trükitud: saab jutt rahwa suust kuulmise — mitte raamatust lugemise — järele kirja pandud, siis kõlbab jutt edespidi pruukimiseks.



Hans ametit õppimas.*)

Ennemuiste elas korra waene saunamees. Saunamehel oli kolm poega, aga lapike maad. Maa ei toitnud ühtki inimest, perest polnud rääkidagi. Saunamees tundis siis perega tihti puudust.

Kui pojad juuremaks saiwad, ütles isa poegadele: „Küüd olete suurend küll, võite ise leiba teenida. Minge ja õppige enestele ametit, mis teile peatoidust annab. Koht ju meid ei toida. Kui ametid hästi kätte õpitud, tulge mu juurde tagasi! Nasta pärast ootan teid!”

Pojad läksiwad ametit õppima. Wanem poeg õppis kingisepaks, keskmine rätsepaks. Noorem poeg Hans ei õppinud mingisugust ametit. Selle aja, kui teised wennad nõelaga tööd tegiwad, hulkus Hans ühest kohast teise ja waatas, mis inimesed tegiwad.

Nasta läks mööda. Pojad ruttasiwad isa juurde tagasi.

*) D. Hingenbergi, J. Stemanni, J. Waltji ja oma üleskirjutuste järele.

Isa küsib wanema poja käest: „Mis ametit sina oled õppinud?“

Wanem poeg wasta: „Kingssepaks olen õppinud, isa!“

Isa jälle: „Hea amet! Kingi läheb inimestel palju tarwis. See töö ei jäta ilma leiwata!“

Isa küsib keskmise poja käest: „Mis ametit oled sina õppinud?“

Keskmine kostab: „Rätsepa ametit!“

Isa kohe: „Weel parem amet. Riideid läheb igal ühel tarwis. Rätsepa kõht on alati täis. Võid külla pärast elada!“

Viimaks isa Hansult küsima: „Koh Hans, mis ametit sina siis oled õppinud? Wist teeb sinu amet sind rikkaks!“

Hans wasta: „Ei tea, armas isa! Olen üht ja teist õppinud. Olen tarkust õppinud!“

Isa saab kurjaks: „Kas ma sind sellepärast olen toitnud, et kallist õppimise aega ilma aegu ära raiskad. Oled üht ja teist õppinud, oled tarkust õppinud! Kas sa ei tea: üheksa ametit, kümnes nälga! Ega tarkus kedagi toida! Ega tarkust suhu sünni panna! Kasi mu silma eest minema! Ei ma niisugusele laisale enam süüa anna, kes aga tarkust õpib, aga mitte ametit. Mine oma teed kõige tarkusega! Nälga sured sa kõige tarkusega!“

Hans paluma: „Isa, anna mulle ometi

natukenegi aega, et ma sulle oma tarkust võin näidata. Loodan, et tarkus mind auustasti toidab!”

Ja vastas: „Ära mind oma libeda keelega meelita. Ma tean, mis ma tean. Nälg ja jääd. Siis ehk oleks su tarkusest veel vähagi asja, kui sa warese pesast munad võiksid ära tuua, ilma et wares ise sest aru saaks!”

Hans isale: „Kannata, isake, vähä. Küll toon warese munad sulle pea näha!”

Sauna õues juure kuuse otsas oli warese pesa. Wares haudus seal just mune. Reid hakas Hans nüüd warese käest ilma warese tähele panemata ära tooma.

Hans võttis kanapoja, tõmmas nõoriga kuuse latwa. Nööri pios hoides lasseb Hans kana poega warese pesa poole. Wares pesa peal koehe kana poega wahtima, mis ikka ligidamale tuleb. Seni Hans tasakesi kuuse otsa.

Wares mahib ikka kana poega, ei pane Hansu tähelegi. Hans lasseb kana poja nõoriga üsna warese ligidale. Wares lendab kana poega võtma. Seni Hans käsi pesasse, pooled munad pesast ära. Wares saab kanapoja kätte, läheb pesa peale tagasi. Hakab kanapoega jõoma. Ei saa sugugi aru, et muißt mune ära kadunud.

Ilma warese nägemata jõuab Hans puu otsast maha. Läheb, viib warese munad isale.

Hans isale: „Säh isa! Siin on warese munad!”

Isa wasta: „Ei ma seda oleks uskunud. Näha on, et sa mees oled! Täieks meheks piaksin sind aga siis, kui sa metsas põdra selga istuksid ja põdraga sõidaksid!”

Hans kohe ratsahobune ja metsa põtra otsima. Näeb: põder sööb eemal. Hans lasseb ennast hobuse seljast hobuse kõhu alla ja juhib hobuse põdra juurde. Põder ei karda hoost sugugi; ei näe teine ju Hansu.

Kui hobune just põdra kõrwas seisab, lasseb Hans hobuse kõhu alt äkisti lahti. Enne meel kui põder aru saab, Hans põdra seljas. Põder tuhat nelja jooksmas. Hans käänab aga sarwedest põdra pea tagasi, et põder waljusti ei saa jooksta. Siob põdrale kõie sarwede ümber ja wiskab teise otsa jämeda puu ümber. Kargab siis põdra seljast maha. Põder Hansu käes wangis.

Hans läheb, kutsub isa vaatama.

Isa waatab, ütleb: „Oled oma tüki tublisti ära teinud. Annan sulle luba nüüd minu juurde elama jääda. Muidu oleksin sind kus seda ja teist ajanud. Kui sa mull aga nälga ei jää!”

Hans wasta: „Ära karda, isakene! Küll mu tarkus mind toidab!”

2.

Rudas Hans kosjas käis. *)

Isa Hansule ütlema: „Hans, võta naene! Kui ja ka tarkust oled õppinud, ega tarkus sind ometigi toida. Võta aga rikas naene, siis võid läbi saada, kui ja ka ametit ei ole õppinud!”

Wennad niisama Hansu fundima: „Hans, võta naene!”

Hans wasta: „Keda wa wotan. Pole mull ju veel pruutigi!”

Isa õpetama: „Pruudi otsimine olgu minu mure! Olen sulle pruudi juba walmis otsinud. Raabri wallas on tüdruk, kelle sarnast teist kufagilgi ei ole. Teeb tööd nagu karu. Raha teisel nagu raba! Kui niisuguse naese wõtad, oled õnnega koos! Mine sinna kosja! Ei ja siis nälga jää!”

Mis Hansu asi enam aitab. Isa sunnib, wennad sunniwad, muud kui mine kosja.

Reljapäewa õhtu jõuab kätte. Hans läheb kosja. Saab kosjamajasse. Näeb: pere tütar kõnnib õues. Hansu nähes wulks tuppa!

Hans läheb tuppa. Peretütar istub telgedel. Ütleb ise: „Reljapäewa õhtu käes, tarwis õige tööd lõpetada. Olen nii fangesti

*) H. Bihlapi, M. Liedenbergi ja oma kuulumise järele.

kangast kudunud, et arugi ei saanud, kui pime-
daks ilm juba läinud. Surewad wiimaks lam-
bad ära, kui kauem edasi kujud!"

Hans küsima: „Kui mõnda küünart ja siis
päewas kujud?"

Bruut wasta: „50 küünart päewas. Olen
otsuseks teinud tänawu aasta jõuluks iga nädä-
lis kaks pikka kangast kaasawaraks kududa!"

Hans kiitma: „No maat, see on tüdruk,
kelle jarnast teist ei ole!"

Pereit kosilasele kohe kõiksugu kallid söö-
fisid walmistama. Seni Hans kanga juurde
ja kanga poolid riide wahele. Ise jälle ase-
mele istuma nagu ei oleks midagi juhtunud.

Hans kutsutakse sööma. Pereit ja pere-
tütar istuwad ühes lauda. Ei sunnib nagu
kubjas mõerast taga: „Söö, mõeras, söö!"

Mis wiga mehel süüa, kui wärsket kana
liha süüa antakse. Aga ometi häda: joola
mitte märfigi laual. Hans ootab, ootab, kas
tuuakse joola. Ei tuua. Wiimaks Hans küsima.

Pereit pahandama. „Oh jeda tüdrukut!
Unustab joola ära! Tütrefe, mine, jookse, too
aidast joola nõuu siia!"

Bruut kohe joola tooma. Ei too aga
joola kappa, toob piima kapa. Ühesugused
walged mõlemad.

Hansul aru käes: see tüdruk on ju päris
pime. Ei näe joola ega piimagi wahel wahet teha.

Hans ei tee sest midagi wälja, et talle soola asemel piima toodud. Sööb ilma soolata. Ja miks ei piakski jööma, kui perenaene kurja kühjast taha teeb.

Hansul tahtmine weel proowida, kuidas lugu pruudi nägemisega on. Sööb kõhu täis. Ütleb selle peale pruudile: „Nüüd tarwis suits suhu panna. Olen aga taela ja tulekiwi koju unustanud. Ole hea laps, waata, ehk leiad kuskilt taela ja tulekiwi!“

Pruut koe tooma. Ei too tulekiwi, toob kuiwanud leiwa koorukese. Ei too taela, toob naha tüki. Annab Hansu kätte, ütleb: „Säh kiwi ja tael!“

Hans ütleb iseeneses: „Pimedat ma enesele iialgi naeseks ei wõta!“

Pererahwas ootab, et Hans hakaks korra kosja juttu ajama, aga Hans ei tee sest wäljagi. Heidab wiimaks magama, ilma et sõnagi oleks kosimisest rääkinud.

Tõuseb homiku ülesse. Pruut tuleb telgede äärest Hansu juurde. Ütleb teine: „Null juba kümme küünart kangast täna kujutud. Praegu lõpetasin kümnendama küünra. Tarwis nüüd silmapilgu jalga puhata!“

Hans ütlema: „Nii usinat tütarlast ei ole küll enam kuskilgi maailmas! Mina tõusin ka ju õige wara ülesse ja temal juba kümme küünart kangast kujutud!“

Pruut tahab tuast wälja minna.

Hans aga paluma: „Ole hea, kuju weel mõni lõng! Tahaksin näha, kuidas niisugune kärke töö käib. Oma film on kuningas!”

Ei pruut tahaks kuduma minna. Ei tohi fiiski peigmehe palwe wasta panna. Läheb telgede juurde. Otsib pooli, otsib, otsib. Ei pooli kufagilgi.

Hans küsima: „Millal pool siis su käes oli?”

Pruut wasta: „Just praegu! Ma ei saa aru, kuhu pool saanud!”

Pooli leida ei ole.

Hans waatab riidesse. Poolid riides mõlemad.

Pruut imestlema: „Kes nad ometi sinna pani!”

Hans wasta: „Kes muud kui Hans eile õhtu!”

Pruudi filmad häbi täis. Wale awalik. Tookseb häbiga tuast wälja. Et aga pruut poolpime, ei näe õieti uft. Lööb pea wasta ukse posti kolksti!

Hans naerab takka. Ütleb iseeneses: „Tuba aitab! Pimedat ja laiska naist ma wõtma ei hakka, olgu teisel raha ka nagu raba!”

Hans uksest wälja, koju.

Kodu isa küsima: „Kas kosja kaup walmis?”

Hans räägib, mis sündinud.

Isa paneb imeks, ütleb: „Oled aga kawal

küll tüdrukute wigasid üles leidma! Kui ja aga naist ei võta, jääd ja tõesti nälga!"

Hans wasta: „Ei jää, isafene! Lase mind aga elada, küll ja näed, et minulgi leib majas on!"

Seft jaadik ei ajanud isa ega wennad Hansu enam kosja.

3.

Rudas Hans foerad ja hobuse ära wiis.*)

Korra näitas herra Hansule oma hobusid.

Hans warsti herrale: „Olge ettemaatlikud oma hoostega! Hobused on tublid ja head. Wargad mõiwad neid hõlpsasti ära warastada. Ei ilma mõi nüüdsel ajal uskuda!"

Herra naerab Hansule wasta: „Tühhi kartus! Minu hobusid ei warasta keegi! Wahid mull tallis walwamas ja foerad õues keelamas!"

Hans wasta: „Ei need wahid ja foerad warast hoia! Waras wiib hobused ära, nii mis tuul taga!"

Herra naerab: „Hans, ära karda tühja! Minu hobusid ei ja keegi kätte!"

Hans jälle: „Sooh! Mina wiin teil kõige parema täku tallist ära, ehk küll wahid ja foerad väljas!"

*) P. Südda, J. Ekemanni, J. Holtzi, D. Bruhli, D. Hingenbergi, J. Waltzi j. n. e. järele.

Herra ütlema: „Wii, wii, kui saad! Annan sada rupla wiimise waewa!”

Hans wasta: „Kui nii raha pakutakse, küll mina raha wasta wotan!”

Herra jälle: „Raup kindel! Jään seda nalja ootama, kudas ja mull täku tallist ära wiid!”

Hans kohe aru pidama, kudas nõuu korda saata. Läks koju, tõi kaks suurt kotti. Nii pea kui widewikuks läks, sammus Hans mõisa poole. Jäi wärawasse seisma, pani kotide wärawa suhu seda wiisi seisma, et koerad wärawast wälja joostes kotti pidivad jooksuma.

Hans wilistas waljusti. Koerad tulivad tuhat nelja joostes wärawasse. Range tuhinaga ei pannud nad kotti tähelgi. Jooksinwad joonega kotti.

Hans koti juu karkäuh! kinni. Andis koerad seltsimehe kätte ja läks ise talli poole. Talli nurga taga pani enesele naesterahwa riided selga. Pistis wiina pudelid tasku ja läks talli.

Mis wiga walmata, kui teada, et wiija tuleb. Herra oli neli meest wahti pannud, et Hans hoost kätte ei saaks. Rutsari jaoks täkul weel sadul selgas. Rutsar piab seljas wahti pidama. Mehed julged, et seda wiisi keegi nende käest täkku kätte ei saa!

Mehed hooplemad ijekeskes. Lubawad Han-

sule naha peale anda, kui Hans aga talli tuleb. Ei tule Hansu, tuleb naesterahwas.

Tallipoisid kohe uksel wasta: „Ruhu sa lähed! Meie kedagi sisse ei lasse!”

Naesterahwas wasta: „Wõi see on mu waewa palk. Käisin sind ja kutsari kodu taga otsimas. Üeldi, et täna terwe öö ja päewa tallis olete. Pidin juba oma hunthänna ajamise järele jätma ja koju tagasi minema. Mõtlesin aga iseeneses: kes waestele poistele kosjawiina toob. Tulin teid siia taga otsima, jään sellepärast wäha hiljaks. Aga sealap poiste tänu on: ei lasse mind sisse. Olge siis minugi poolest ilma kosjawiinata! Jumalaga!”

Ja naesterahwas tegi minekut. Kosjawiin aga ajas walwajate suud wett jooksuma. Kutsar kohe hüüdma: „Ruhu sa lähed! Ruhu sa lähed! Tule tagasi! Ega me seda teadnud, et sa kosjawiina tulid tooma! Riisugusele heale inimesele on meie üks alati lahti!”

Seda ei lastnud Hans enesele faks korda ütelda. Kohe tagasi, pakub igale ühele pudelit. „Säh, joo minu termiseks!”

Poisid joowad ja joowivad pruudile head peigmeest.

Hansust pruut jookab poistele terwe pudeli wiina ära. Ütleb selle peale ise: „Wäga kahju, ma ei teadnud, et teid siin nii palju on. Oletasin ometi weel rohkem wiina kaasa wõtnud ja

teile ära jootnud. Olete ju seda teeninud: soovite mulle kõige parema peigmehe!"

Ei Hansul aga wiina puudust sugugi. Võtab salaja põuest kolm wiina pudelit wälja, paneb hobuse latrisse. Sätab poisid selle peale Gumalaga, läheb oma teed.

Hobuse walmajad ei aima midagi paha. Meeled meestel wiinast rõõmsad. Riidawad mehed pruuti, kes neid talligi ülesse otsima tulnud.

Magusat juttu ajades leiab üks pois forraga pudelid latrist.

"Nüüd on meil jõulud!" arwab pois pudelisi waadates.

"Neid on herra meie jaoks wiist fiia pannud. Arwas, et meil aeg igawaks läheb. Sellepärast muretšes meile fiia seda ajawiidet!" nii arwas kutsjar.

Mis nüüd meestel enam muud kui pudelid koha kätte. Ajawad suu peale, nii et küll saab. Riitsiwad enne pruuti, kiidawad nüüd herrad. Wiin wäheneb üsna filma nähes. Silma nähes jäewad ka mehed unisemaks. Hans kelm oli, näed, unerohu wiina sisse pannud.

Kutsjar tunneb pea, et tuff peale kipub. Kutsjar poisja käskima: "Poisid igaüks oma koha peale!"

Kutsjar läheb ise sadulasse istuma. Üks

poiss hoiab sabast finni, teine last, kolmas päitse ohelikust. Ise tuetavad endid seina najale.

Rutsar ise hoopleb veel: „Seda wiisi ei saa keegi hoost meie käest kätte!”

Warsti magawad kõik walwajad nii mis norinal.

Kohe tuli Hans uuesti talli. Ei enam naese riides nagu esimese korra, waid oma päris ülikonnas. Waatab eemalt, mis walwajad teewad. Kõik magawad.

Hans tõstis kõige esmalt kutsari kõige sadulaga maha hobuse seljast ja pani latri serwa peale istuma, ohelik piosse. Raskem lugu pois- tega, kes hobusest finni hoiawad. Aga ega Hans nõuunäljane ole. Võikab nuaga hobuse saba otjast, lasta otjast ja oheliku otjast tüki ära. Seda wiisi jääb ühele poisile saba ots, teisele lasta ots, kolmandamale oheliku ots piosse. Paneb poisid wasta latert õlgedele peale ilu- fasti istuma ja läheb hobusega oma teed. Poisid ei kuule mitte maikugi.

Herra ei karda hobuse pärast sugugi! Mõt- leb: nelja mehe käest Hans hoost millgi kombel kätte ei saa. Läheb homiku ometi vaatama, mis walwajad teewad. Walwajad tallis, aga ei hoost kusagil.

Herra hüüdma: „Poisid, mis te magate! Kus hobune?”

Rutsar härkas. Mõtles enese ikka alles

hobuse seljas istumat. Rutulisest liigutamisest liikus sadul latri otsas. Rutsar mõtleb hobuse edasi minemat. Hakab hoost piatama: „Ptruuu! Ptruuu! Ptruuu!“ Lööb jalgadega raps! raps! wasta latri äärt. Paneb aga jeda wiisi sadula nii kõikumama, et mees kõige sadulaga latri otsast maha langeb. Langeb alla just kahe magaja tallipoisssi kaela. Tallipoisid härkawad, arwawad, et hobune nende peale langeb. Karjuwad mõlemad ka omalt poolt: „Ptruuu! Ptruuu! Ptruuu!“

Herra naeris jeda nalja nähes nii et kõht wabises. Tegi ometi tõsise näo ja küsis: „Ärge ptruutage ühtigi. Ütelge parem, fuhu täff jäänud!“

Poiste filmad ikka alles poolfinni. Ei saa ikka weel asjast õiget aru. Herra küsimise peale astuwad poisid herra poole ja hüüawad ise: „Siin! Siin!“ Üks sirutab käe saba otsaga, teine lafa natukejega, kolmas oheliku tüüfiga herra poole.

Herra puhkeb uuesti naerma.

Nüüd alles pääsiwad poiste filmad lahti ja nad nägiwad, et hoost enam kufagilgi ei olnud. Silmad häbi täis pugesiwad nad nurka.

Bea selle peale sõitis Hans täku seljas mõisa õue. Läks herra juurde, ütles: „Olen oma töotust täitnud. Wiisin täku ära, nagu lubasin. Tõin teile nüüd jälle tagasi!“

Herra ütlema: „Oled aga sa mees küll!
 Ei ma jeda oleks iialgi uskunud, et sa nelja
 mehe käest täku ära wiid. Aga kuhu siis koer-
 rad jäiwad, et need sind ei tulnud takistama?“

Hans wasta: „Koerad minu juures kodu!“

Herra ütlema: „Siis mine too nad siia
 tagasi!“

Hans wasta: „Ei mina tohi neid lahti
 lastma minna. Need on hirmus kurjad! Las'
 kutsjar tuleb, päästab lahti! Mina kardan!“

Kutsjar läks, päästis koerad lahti, tõi mõisa
 tagasi.

Herra maksis Hansule teenitud 100 rupla
 wälja.

4.

Rudas Hans jahi peal käis.*)

Herral oli poeg. See oli hirmus fange
 jahimees. Ei seisnud päewagi kodu. Kui wä-
 hegi mahti sai, metsa läks. Küll palus herra,
 küll manitses herra, ei aidanud midagi. Poeg
 ikka metšas.

Herra kutsus Hansu enese juurde. Ütles
 Hansule: „Kuule, Hans, kas sa ei võiks jeda
 teha, et mu poeg enam alati metšas ei käiks!“

*) J. Gfemanni, J. Bloomppuu, G. Maaseni, J. Goltzi, F.
 Waltsi, R. Kuusiku, D. Bruhli j. n. e. ülestähenduste järele.

Hans wasta: „Küll ikka. See on ju kerge asi!”

Herra jälle: „Dee jeda, kulla Hans! Mat-
san sulle tubli palga!”

Hans omalt poolt: „Seks on kõige pealt
tarwis, et nooreherraga seltsis jahi peale lähen.
Küll siis kõik toimetan!”

Herra kohe noorele herrale rääkima, et
Hans kange kütt olla. Riisugusega mehega
tarwis seltsis jahi peale minna.

Noorherra walmis Hansuga ühes koos jahi
peale minema.

Enne minemist ütleb Hans noorele herrale:
„Täna mull wäha aega. Pkame katsuma lõu-
neks tagasi olla!”

Noorherra kohe: „Siis pole meil tarwis
toidu kraami kaasa wõtta!”

Hans ajas ometi taskud tublisti leiba täis.

Läksiwad jahile. Hans wiis noorherra
koguni wõerasse metsa. Hansul enesel mets-
aga hästi ära tuntud. Kiitis seal palju mets-
loome olewat.

Leidsiwadki palju metsloome. Noorherra
meel ütlemata hea. Ei tule minemist meelde.
Hans ei räägi sest ka sõnagi, ehk küll enesel
ütles rutu taga olewat.

Ohtu eel noorherra kaebama: „Kõht hirmus
tühi! Hakame koju minema.”

Hans ka: „Hakame!”

Lähewad tüki maad edasi. Ei pääse met-

fast wälja. Hans wiimaks ütlemä: „Mets mulle päris mõeras. Ei tunne seda paika! Me oleme ära eksinud!“

Noorherra kaebama: „Ja minu kõht hirmus tühi. Mis siis teha! Koni õige, Hans, suure kuuse otsa. Eht näed seal, kuhu poole meil tarwis minna!“

Hans kohe kuuse otsa. Kuusik paks, noorherra ei näegi all Hansu. Hansulgi kõht tühi. Hans kuuse otsas leiwa tüfid taskust wälja, sööma.

Noorherra kuuleb alt: Hans sööb kuuse otsas. Küsib kohe: „Hans, mis sa teed seal ülewel?“

Hans ülewelt: „Söön!“

Noorherra jälle: „Mis sa siis sööd?“

Hans ülewelt: „Mis muud kui kuuse käbiseid!“

Noorherra alt: „Kulla Hans, wiska mulle käbiseid ka ülewelt maha. Hoian kahe käega tühja kõhtu finni. Nälg hirmus suur!“

Hans wiskab noorele herrale käbiseid maha.

Noorherra närib, sööb, sülitab: „Nämm, nämm ptüh! Nämm, nämm ptüh!“

Hans ülewalt küsima: „Kudas käbid maitsewad kah?“

Noorherra alt: „Mis nad maitsewad? Ei tõlba kuhugile! Söögu neid orawad!“

Hans ülewelt: „Minul maitsewad üsna head!“

Ütleb ja sööb edasi.

Tuleb wiimaks kuuse otsast maha. Teine kohe all küsima: „Noh, kas nägid kuuse otsast, kuhu piame wälja minema!“

Hans õhates: „Ei näinud midagi! Piame katsuma, kudas nina järele edasi pääsеме!“

Hakawad jälle edasi minema. Juba läheb ilm pimedaks. Öhtu käes. Wihma hakab sadama. Suneks jõuawad mehed metsast kaunis lagedale heinamaale. Heinamaal suur heina kuh. Sinna mehed warju otsima.

Hans kahe käega kõhtu kinni hoidma. Ütleb ise: „Önn, et wiimaks lagedamalle jõudsime. Siin on meil ometi heinugi! Mendega wõime nälga kustutada!“

Ütleb, läheb heina kuhja kallale, hakab heinu suhu toppima. Seltsimees järele, teeb sedasama.

Hans kohe keelma: „See ei ole hea, et kahekesi ühel pool serwas oleme. Sööme kuhja siit poolt õoneks. Kujuk ehk meile kaela. Ma lähen parem teine poole. Teine sööb teine pool kuhja, siis pole kuhja ümberkukumist karta!“

Seltsimees nikutab pead ja topib ise ahnesti heinu suhu.

Hans teine poole kuhja. Naerab seal seltsimehe tühja kõhu üle. Wõtab taskust jälle leiba, sööb seda. Seltsimees aga teine pool kuhja heinte kallal higistamas.

Noorherra natukesel aja pärast teine poole

kuhja maatama, kudas Hans heinu jõob. Hansul kohe leiwa tükk tasku.

Noorherra küsima: „Kas sull heinad lähewad ka kõhtu? Ei nad muul taha minna! Küll rudjun ja topin, aga ei lähe kõrtki alla!“

Hans wasta: „Minul lähewad küll! Ei tunne enam nälga sugugi! Isu juba üsna täis!“

Seltsimees wasta: „Minu kõht alles üsna tühi! Ei tea, mis teha!“

Hans õpetama: „Mis muud kui heinu edasi närida. Ilma söömata ei tohi inimene seista. Nõrkeb ära. Sellepärast tarwis süüa, kui sa heinu!“

Seltsimees jälle teine poole heinu sööma, Hans aga uuesti leiwa kannikast närima.

Wiimaks seltsimees ütlema: „Koni õige, Hans, kuhja otja. Waata, ehk näed sealt kusa-gil elumaja. Hirmus lugu oleks, kui öö otja siin wihma käes piakšime külmetama!“

Hans kuhja otja. Wahib igasje külge. Teab aga ise küll, kus talu.

Seltsimees alt küsima: „Noh, mis sa näed, armas Hans?“

Hans ülemelt: „Mis ma näen? Näen põhja poolt tule. Wist on seal maja!“

Seltsimees alt hüüdma: „Tule siis ruttu kuhja otjast maha. Lähme sinna!“

Hans kuhja otjast maha. Mehed kahetesi sinna poole minema, kust Hans ütleb tule

paistwat. Oh seda rõõmu! Jõuawad warsti wäikse maja juurde.

Hans koe seltsimehele: „Jää sa siia õue ootama. Ma lähen sisse vaatama, kas siin inimesi elab. Ehk annawad meile öömaja ja paremat toitu, kui meil metsas oli!”

Hans tuppä. Räägib perenaesele ära, et herraga metsas ära eksinud. Palub öömaja. Perenaene lubab seda hea meelega.

Lõpetas Hans küsima: „Kas teil ka midagi juupoolist on?”

Perenaene wasta: „Muud meil see kord ei ole kui jahu pudru. Keetjin seda enestele õhtuks. Kui te aga sellega rahul ei ole, eks walmistan teile siis paremat!”

Hans wasta: „Ei ole tarwis midagi. Mu kõht on metsa mööda wantšides küll õige tüh-
jaks läinud, aga ma sõön hea meelega seda-
sama, mis teiegi. Mu seltsimehega on ometi
teine lugu. Ta ennast wist nii halwaks ei tee,
et talupoja toitu sööb. Pealegi ei ole tall
hüda. Tuupis jahitasku kõikjugu kallist maiust
täis. Mis niisugune teie jahu pudrust hoolib.
Korra mõite siiski kutsuda. Kui ta esimese
korraga ei tule, ärge teist korda enam kutsuge.
Pahandab ehk teine!”

Hans läheb õue tagasi. Räägib herrale, et öömaja küll antakse, aga muud toitu saada ei ole kui jahupudru.

Noorherra kohe ütlema: „Parem see ikka wist on kui kuuse käbid! Läheb ikka hõlpsamini kurgust alla kui heinad!”

Hans wasta: „Eks saame näha. Aga pane tähele, mis nüüd õpetan: Talupoja inimestel on see rumal mood, et inimest mitu korda sööma kutsuwad. Kes kohe esimese kutsumise peale sööma läheb, jeda hüüawad nad täitmataks. Rõige vähemalt lasse ennast kolm korda kutsuda. Siis alles mine, istu lauda!”

Lähewad tuppä. Istuwad ja ootawad kuni perenaene toidu lauale kannab.

Perenaene ütlema: „Eh! jaksad katsuwad ka meie pudru! On küll wilets, aga mis sinna parata! Taluinimestel ei ole ju paremat käes!”

Hans kohe lipsti! laua taha sööma. Noorherra ootab teist ja kolmat kutsut. Aga wõta näpust! Perenaene ei mõtlegi selle peale, et teist korda kutsuda.

Noorherra suures hädas. Mis nüüd heaks nõuuks! Häbi sööma minna, walus söömata seista. Dotab, kas ehk perenaene tuast wälja läheb. See Hansuga hea tuttaw. Waterdab teisega juttu et küll saab.

Hansu seltsimees seisab nagu waene patune eemal.

Wiimaks Hansul kõht täis. Tänap pere-naist kõhutäie eest ja paneb suitsu suhu. Pere-

naene foristab toidu laua pealt ära. Hansu seltsimees waatab, suu wett täis, pealt, kudas toit nina eest ära wiiaксе.

Perenaene toob õled tuppä, teeb jahimees-tele asemed maha. Heidawad teised kohe magama.

Hans warsti juba noorskamas, seltsimehele ei tule aga tühja kõhu pärast und sugugi silma.

Tuled kustutakse ära. Pea uinub terve pere.

Noorherra sedamäid Hansu häratama: „Kulla Hans, anna head nõuu, mis nüüd teha! Sa ütlesid mulle, et kohe ei ole tarwis jõõma minna, kui perenaene kutsub. Ma tegin ju nõuu järele. Aga waata, perenaene ei kutsunudki mind enam teist korda. Kõht mull nüüd hirmus tühi!”

Hans kohe: „Ei ole wiga. Wõid ju isegi toitu otsima minna!”

Seltsiline küsima: „Kas sa tead aga, kuhu perenaene pudru ja piima pani? Ma läheksin siis ja otsiksin nälja kustutust. Muidu juren homikuks ära!”

Hans wasta: „Ma nägin küll, kuhu pudru pada pandi. Ma ei tea aga, kas seal weel pudru sees on wõi ei!”

Seltsimees kohe: „Ei ole wiga! Küll ma waatan järele!”

Hans jälle: „Mine sinna nurka, seal on toidu nõuud astjas. Et sa aga pimedas oskaksid

tagasi tulla, sion ma paela otša oma jala külge ja annan teise otša sinu kätte! Kui kõhtu warju saad, siis tule paela mööda jälle minu juurde!"

Hans juhatab seltsimehe nurka. Ei ole nurgas toidu nõuusi, nurgas were kaus, were kausi kõrvas käi taigas.

Seltsimehel hea meel. Läheb nõõri käes pidades nurka, kus pudru pada pidi olema.

Hans seni pererahwa woodi juurde. Siob paela otša woodi jala külge finni. Selle peale jälle waguši asemele tagasi.

Seltsimees seni käed kausi, et pioga pudru wõtta. Tõstab kamaluga, aga ei pudru, waid were tainast. Pistab suhu, maitseb: „nämm, nämm, ptüh!" Ei maitse sugugi. Sülitab suust maha. Pistab kae teise kausi: siin weri ees. Mehike arwab aga piima olemat. Maitseb. Ei maitse märkigi. Käed määritud. Ei tea, mis nüüd teha.

Hakab Hansu juurde tagasi minema. Ei lähe aga Hansu juurde, läheb nõõri mööda perenaese juurde. Hakab pimeas perenaese jalast finni, määrib perenaese jalad ära.

Perenaene harkab. Ei saa aru, mis sündinud. Läheb õue ennast kasima.

Käsi kaudu kobades jõuab noorherra wiimaks Hansu juurde. Raebab teine: „Mis ma nüüd hakan tegema. Käed nagu sauesed. Kui

mind homiku niisugustega kättega nähaſe, — kus ſelle häbi ots!"

Hanſul hea nõuu kae pärast. Ütleb: „Laua peale jäi õhtu taari kapp. Mine, pista käd ſeda wiisi taari kapp, et piob waſtamisi paned ja jõrmed ſirgele tõmmad. Rapas aja käd ruſikaſe ja tõmma ſiis kapaſt wälja!"

Hanſu ſeltſimees läheb, leiab kapa. See oli wana moodi kann: pealt kitsas, alt lai.

Noorherra ajab käd kapp, tõmmab ſeal käd ruſikaſe, aga ei ſaa käſi enam kapaſt wälja. Kapp käte küljes finni.

Suures hädas ruttab ſeltſimees Hanſu juurde tagaſi häda kaebama: „Nüüd olen õieti kimpus! Käd nagu raudus!"

Hanſul hea nõuu kae pärast. Ütleb: „Häda on küll juur, aga pole wiga! Küll abi leiame! Mine kohe õue. Dues on walge kaſe känd. Wiruta kapp kõigeſt jõuſt waſta kaſe kändu. Küll ſiis käd lahti ſaad!"

Dues oli aga perenaene. Puhastas ennafſt ſeſt määrdetſt, mis wõera kätetſt ta jalgade külge hakanud.

Noorherra õue. Näeb õues perenaefe. Arwab ſeda aga pimeſas Hanſu kaſe kannuſs. Lööb kannuga kõigeſt jõuſt perenaefe waſta ſelga.

Perenaene paluma: „Anna andeks! Anna andeks! Ma ei ole ju midagi paha teinud!"

Noorel herral hirm waraſs, et wanapagan

wist kase kännus. Jookseb tuppä Hansule häda kaebama. Hans naerab, et kõht wäriseb.

Seltsimees keelma: „Ära naera! Ära naera! Katsume parem, et siit minema saame!”

Hans omalt poolt: „Tõsi, wäga tõsi. Me piame katsuma, et minema saame, enne kui häda weel suuremaks läheb. Ses majas ei ole asjad õiges korras. Wanapagan on meile wist oma püsfi mängimas!”

Seltsimees paluma. „Lähme siit ruttu oma teed!”

Hans wasta: „Ütleb aga ise ometi, et wanapagan õues kase kännus. Wõtab meid wististi õnneks, kui nüüd ära põgeneme. Riisugune mees ei mõista nalja. Parema walwame siin tuas. Siin on fergem wanapagana wasta wõidelda!”

Seltsimees ei julge filmagi kinni lasta. Istub ja ootab wanapaganat. Hans aga noorskab rahulikult edasi.

Wiimaks jõuab homiku kätte. Pererahwas tõuseb ülesse, näeb, mis sündinud. Nooreherra filmad häbi täis. Palub pererahwa käest oma tegu andeks. Katsub selle peale, et Hansuga minema saab.

Pererahwas juhatafiwad eksijad õigele teele. Dieti ei olnud seda tarwiski. Hans tundis teed muidugi.

Ilma äpardufeta jõudfiwad jahimehed nüüd

koju tagasi. Wiimne jahi käik oli aga noore herra südame nii ära sõõnud, et ta kindlasti töötas jahil käimist hoopis maha jätta. Seda aga wana herra just tahtiski.

Tänu palgaks maksis herra Hansule kоти täie fulda. Mis mehel feda wiisi wiga elada, kui raha nagu raba sisse tuleb.

5.

Rudas Hans opmanni pani hobuse paristamise ja laadal käimise maha jätma. *)

Oli korra üks opmann. See opmann oli hirmus kange hobuse parisnik. Kus laata peeti, sinna opmann. Herra pahandas tihti selle üle, et opmann alati laadal käis hobusid wahetamas. Keelda herra aga ei wõinud.

Herra palus mõnda korda opmanni laadal käimist ja hobuse wahetamist järele jätta. Opmann wastas ometi iga korra: „Siis alles jätan hobuse wahetamise ja laadal käimise järele, kui keegi mind laadal nii üle lööb, et igaüks mind naerab!“

Et muu asi ei aidanud, katsus herra kawa-lust. Kutsus Hansu enese juurde.

Herra kohe küsima: „Kuule Hans, kas wõid

*) J. Holtzi, D. Pruhli j. n. e. ülestähenduste järele.

minu opmanni laadal käimisest ja hooste paristamisest ära mõrutada?'

Hans koe: „Miks ei!”

Herra wasta: „Opmann lubab laadal käimist siis maha jätta, kui keegi teda nii üle lööb, et kõik teda naerawad!”

Hans jälle: „See on kerge asi korda saata!”

Herra ütlema: „Ega ma find ilma palgata jäta.”

Hans jälle: „Seda parem!”

Laat tuli. Hans laadale. Juba opmann laadal.

Laadal sõidetakse wõidu. Opmann esimene mees wõidu sõitma. Kes oma hobusega teisest mööda saab, saab 500 rupla. Opmannil juba mõnda 500 taskus.

Hans ka wõidu sõitma. Ei Hansul mingisugust head hoost. Hansul ainult hobuse roni. Sellega mees wõidu sõitma.

Wõidu sõitjad warsti hüüdma: „Mine naha-parkija juurde! Müü hobune temale!” Pilkawad ja naerawad Hansu, et küll saab.

Ei Hans pane jeda tähelegi. Rutsus aga teisi wõidu sõitma.

Ei keegi taha minna!

Hans opmannile ütlema: „Su täkk kardab wist minu ruunakest! Ei julge tallist wälja tulla!”

Opmann wasta: „Wõi kardab! Ma tahan

fulle näidata, kuidas minu täff su ruunast kümme korda ette jõuab!"

Opmann kohe hobuse selga. Seni Hans oma ronile toop wiina kōrisse ja ka selga.

Müüd mehed wõidu sõitma.

Hansu ruunake pannud kohe nagu nool minema. Jooksnud hulga aega enne sihile, kui opmann oma täfuga.

Wiisfada rupla mõne filmapilguga teenitud.

Hansu hobune oli aga wiinast nii joobnuks jäenud, et enam sugugi paigal ei seisnud. Hirnus ja kaapis jalgadega nii mis ime.

Tuli teine mees wõidu sõitma. Hans jälle oma hobusega ette. 500 rubla wõidetud.

Hobune karanud ühte lugu püsti. Olnud nagu püsti hull.

Laadalised seda nähes kõik ütlema: „Nii-sugust hoost ei ole keegi elu sees näinud ega näe ka wist. Põris fondi hunnik, aga tulisem kui kellegi täff!"

Opmann kohe Hansu juurde: „Müü oma hobune minule!"

Hans wasta: „Ei müü! Näed isegi, mis-sugune hobune minul. Ei ole kellegilgi nii-sugust!"

Opmann peale ajama: „Müü ja müü!"

Hans ei taha müüa, aga opmann ei anna järele.

Opmann ütleb: „Wõta 1000 rupla wasta, aga anna hobune minu!e!”

Hansul ei aita muu nõuu kui piab hobuse wiimaks ära müüma. Ütleb küll ühte lugu, et tall hobune müümiseks ei ole.

Hans ronist lahti, taskud raha täis. Läheb rõõmsa meelega koju poole.

Opmann ka koju poole. Mõtleb ise, kui palju raha mõidusõitudel ostetud hobusega võib teenida.

Hobune lendab saani ees ikka veel nagu nool edasi. Ei waadanud teed ega midagi. Sõitis opmanni mitu korda kõige täiega kraawi.

Koju jõudes hakanud hobuse jõud lõpema. Saanud koju wärawasse, langenud maha, tois olnudki wäljas.

Opmannil kahju suur, et kallist hobusest ilma jäänud. Teised aga naerawad mis hirmus, et opmann roni eest 1000 rupla maksnud. Teiste naerust alles sai opmann aru, kudas Hans teda hobusega narrinud.

Teisel hommikul tuli Hans opmanni juurde ja tõi opmannile 1000 rupla tagasi.

Opmann wasta ajama: „Mis raha ma sinu käest wõtan! Meie kaup oli kindel!”

Hans wasta: „Ma ei ole petis ega kelm, et ma rublase hobuse eest 1000 rupla wõtaksin. Olin ta hinna mõidusõidul muidugi ju tuhande

wõrra tagasi teeninud. Ülekohтусel wiisil saadud warandust ma ei falli!"

Dpmann sai siis oma 1000 rupla tagasi. Sest saadik jättis mees hooste paristamise ja laadal käimise täiesti maha.

6.

Rudas Hans tarkuse raamatut käis toomas.*)

Üks herra oli Hansust palju kuulnud. Las-
tis Hansu enese juurde kutsuda. Ei Hans
wasta pannud. Läks herra juurde.

Herra kohe ütlemas: „Kuule, Hans, ma olen
kuulnud, et sa väga tark oled. Kas on lugu
nii?"

Hans wasta: „Seda teab kulla herra pa-
remini kui mina. Ei hakka iseennast kiitma.
Oma kiitus haiseb!"

Herra jälle: „Et sull tarwis ei oleks ise-
ennast kiita, siis näita seda teoga üles. Kas sa
wõid minu käest ilma minu tahtmata minu
kaks sõiduhooft ära wiia.

Hans kohe: „Küll ikka, auus herra!"

Herra jälle: „Aga nii, et ma ise hooste
juures olen?"

*) Sopaangu saama Hansu suust Welisest üles kirjutatud.

Hans wasta: „Olge minu pärast ka kolm korda juures!”

Herra jälle: „Seda ma ei usu! Seda ei mõi ja teha!”

Hans wasta: „Kui ei usu, weame kihla!”

Herra küsima: „Aga mis peale?”

Hans wasta: „Minu poolest kas 300 rubla peale!”

Herra kohe: „Hea küll, mina olen walmis sulle 300 rupla maksma, kui sa hobused minu filma alt ära wiid. Aga kui sa ei wii, mis siis saab! Ega sulle 300 rupla ei ole maksta!”

Hans jälle: „Kui minu raha herrale ei kõlba, olen ma walmis herrad aasta otša ilma palgata teenima. Teenima hakan aga ainult siis, kui ma oma lubamist ei täida ega hobusid ära ei wii!”

Herra: „Wäga hea! Raup küps! 300 rupla ehk aasta otša ilma palgata teenida!”

Hans: „Käsi siin! Raup kindel!”

Herra küsima: „Aga millal sa oma töotust hakan täitma?”

Hans wasta: „Täna ei ole mul aega. Teine kord. Millal just, seda ei tea ma praegu veel ütelda.”

Seda üteldes jättis Hans herra jumalaga ja ruttas koju poole. Meel mehel rõõmus, et enesele jälle 300 rupla teenib.

Koju jõudes saatis poisi kohe mõisa ligidale wahti pidama. Poiss pidi waatama, mill herra kahe ratsahobusega kottu wälja sõidab. Pidi Hansule kohe teada andma.

Mõne päewa pärast poiss jookstes Hansu juurde. Hüüab ise: „Tuba tulewad! Tuba tulewad!“

Hans küsima: „Kes tuleb!“

Poiss wasta: „Herra ja kutsjar. Mõlemad ratsahobuse seljas!“

Hans wasta: „Seda parem, kui kahte wõib ninast wedada! Tule, läki nüüd herrale ja kutsjarile tee peale wasta!“

Hans ja poiss jooksiwad nüüd ilma aja=wiitmata metsa tee peale, kus herra oma kutsjariga pidi tulema. Dotawad natukesse aega, ei weel näha midagi. Tuba kuulewad hooste müdinat. Kohe Hans poisiga teed mööda edasi minema, herrale wasta.

Ütleb ise poisile: „Nüüd näita, poiss, et sa mees oled! Kui ma ühe hobuse olen kätte saanud, siis katsu, kuidas sa ka teise saad. Ma ütlen, et ma oma tarkuse raamatu kappi olen unustanud ja lähen seda tooma. Ütle, et wõti sinu käes. Jookse seda mulle järele tooma. Ehk annawad sulle hobuse! Ei lähe seda wiisi, siis tule metsa mu juurde. Beame seal uut nõuu!“

Tuba tuli herra kutsjariga nähtawale.

Hans teretab: „Tere, tere, auus jaks!”

Herra tunnistab Hansu: „Mis? Sina oled ju Hans! Noh, walelikuks tahad sa wist jääda. Hobused alles minu käes. Wist tuled nüüd ilma palgata aastaks teenima!”

Hans alandlikult: „Ei weel, herrafene!”

Herra küsima: „No millal sa siis oma tööd tahad ette wõtta?”

Hans wasta: „Minu poolest kas praegu!”

Herra naerma: „No seda ma tahaksin näha, kuidas sina meie kahe mehe käest ilma meie tahtmata hobused ära wiid! See oleks nali!”

Hans wasta: „Nali oleks jee tõesti, auus herra!”

Herra ütlema: „Noh haka siis peale!”

Hans wasta: „Kohe! Kohe!”

Hans hakab taskuid läbi otsima. Pöörab taskud ümber. Ei leia midagi.

Herra küsima: „Mis sa otsid, armas Hans!”

Hans wasta: „Mis ma otsin? Walelikuks jään herra ees!”

Herra rõõmul küsima: „Jääd walelikuks? Saad aru, et hobused minu käest kätte ei saa?”

Hans jälle: „Hobused herra käest kätte saada oleks tühi asi, kui mull aga mu tarkuse raamat kaasas oleks! Seep jee just ongi! Otsin taskud läbi, ei raamatut kusagilgi. Olen teise paraku koju unustanud!”

Herra naerab: „No küll ma niisugusid wabandusi tunnen. Üks asi piab ikka aitama!”

Hans poolpahaselt: „Ei ole sugugi tühi wabandus! Kui ei usu, tahan kohe raamatu kottu tuua. Dodake siin, küll ma raamatu toon!”

Hans kuub seljast maha, kohe jooksuma.

Herra karjuma: „Hans! Hans! Pia finni! Pia finni!”

Hans jäeb seisma. Küsib ise: „Mis herral wiga on?”

Herra wasta: „Ei ole wiga midagi! Raugel aga sinu kodu siit on?”

Hans wasta: „Wersta 5—6 siit ikka saab. Dodake siin, küll ma kohe koju jooksen ja tar- kuse raamatu kapist ära toon!”

Hans jälle jooksuma.

Herra hüüdma: „Kulla mees, ei me nii kaua siin jõua oodata kui sa jalgsi koju lähed ja kottu tagasi tuleb. Meie aeg läheks liig igawaks. Säh, mõta parem mu ratsahobune. Rihuta mu ratsahobusega koju ja kottu jälle tagasi!”

Hans wasta: „Mina ei ole hobuse seljas harjunud sõitma. Ei tea pealegi, kas see korda läheb, kui mina herra hobuse seljas sõidan!”

Herra õpetama: „Sadul hobusel seljas. Ei ole wiga ühtigi sõites. Küll läheb!”

Hans jälle: „Inimesed tunnewad herra

hobuse ja sadula. Arwamad wiimaks, et ma hobuse warastanud!"

Herra naerdes wasta: „Ei ole seal armata midagi. Mina ise annan ju sulle hobuse!"

Ikka pool tõrkudes tuli Hans tagasi. Wõttis siis herra hobuse, istus selga ja sõitis koju poole.

Herra kutsjarile ütlema: „No saab ometi imet näha! Ei ma ikka tahaks uskuda, et Hans seda võib teha, mis ta lubanud. Toogu ta ka kas kümme tarkuse raamatut, ega ta hobusid ometi meie käest kätte ei saa!"

Kutsjar wasta: „Seda arwan mina ka!"

Seni oli Hans nende filmist metsa kadunud.

Herra waatab Hansu poisi peale. Pois hakanud taskuid läbi otsima nagu Hans enne. Korraga pistab jooksu. Jookseb sinnasama külge, kuhu Hans eel sõitnud. Karjub ise: „Hans! Hans! Pia finni! Pia finni!"

Herra küsima: „Mis nüüd wiga?"

Pois wasta: „Suur õnnetus on juhtunud!"

Herra uuesti pärima: „Mis õnnetus siis?"

Pois wasta: „Hans läks kottu tarkuse raamatut tooma. Tarkuse raamatu kapi wõti aga näe! minu taskus. Eks ole õnnetus küll! Läheb koju, ei saa raamatut kätte! Ja jaksad ootawad siin! Pian järele jooksuma ja wõtme kätte wiima!"

Poiss uuesti jooksuma.

Herra hüüdma: „Kumal poiss, kuhu sa jooksed! Arwad, et sa Hansu meel kätte saad! Hans ammu ei tea kus seda ja teist! Säh, mõta parem meie hobune, istu selga, wii mõti järele!”

Poiss ei lastnud seda enesele kaks korda ütelda. Tuli tagasi, võttis hobuse, istus selga, kihutas edasi.

Herra istub kiwi otja maha ootama. Tund läheb mööda, ei Hansu kufagilgi.

Herra sõnuma: „No kuhu ta ometi jääb! Ratsahobuse seljas mõiks ta ammu tagasi olla!”

Rutjar wasta: „Mõiks ammugi olla! Kui aga see ta kihlwedu ei olnudki!”

Herra püsti karates: „Selle peale ma ei ole mõtelnudki. Ei ma tahaks ometi uskuda, et Hansul meelde tulnud seda wiisi teha!”

Dotawad tuuni, ootawad kaks, ootawad kolm, ei Hansu ega poissi. Dotawad õhtuni, ei kedagi! Küüd ei aita muu nõuu kui kõmbi jala koju. Mõlemal aru selge käes, et Hans oma töotuse tõeks teinud ja kihlweo mõitnud. Herra meel küll paha, et ise Hansul kihlweo mõitmises abiks olnud, aga mis sinna enam parata. Mis läinud, see läinud!

Teisel hommikul sõidab Hans herra kahe hobusega mõisa trepi ette.

„Tulin teile teie hobusid tagasi tooma!“ ütles Hans herrale.

Herra küsima: „Aga kuhu ju tarkuse raamat jäi?“

Hans wasta: „Kõju! Mis tarkuse raamatut mull enam tarwis tuua, kui hobused juba mõlemad minu käes. On ju ometi seega minu fihlwedu mõidetud!“

Herra jälle: „Mõidetud küll! Oled oma 300 rupla teeninud!“

Maasis Hansule 300 rupla wälja.

Hans tänas ja jättis jumalaga.

Herra hüüab weel järele: „Seda näen ma nüüd tõesti: tark ja oled ja targaks jääd! Kes seda oleks mõinud sinust uskuda! Kui mull edespidi tarka meest tarwis, siis tean, kust leian!“

Hans wasta: „Olen ikka walmis oma tarkusega teile kasu ehk kahju saatma, nõnda kudas ise tahate!“

7.

Rudas Hans herra teise ilma wiis.*)

Korra peetud mõisas pidu. Pidul olnud palju herrasid. Üks herra kiitnud kangeste, et keegi teda tüksata ei saa.

*) D. Hingenbergi, J. Ehemanni, P. Südda, J. Holtzi, R. Kuusitu j. n. e. ülestähenduste järele.

Mõisa herra kutsus sedamaid Hansu sinna. Ütles mõrale herrale: „Siin on mees, kes sind tüsjab!“

Wõeras herra hoopleb: „Niisugune wäetife ka! Ei iialgi! Tüsjab ta mind, saab kohe waka fulda!“

Hans pöörab ennast oma herra poole, küsib: „Kas pian nii tüsfama, et mõeras herra seda üksi teab wõi nii, et kõik naerawad!“

Herra naerdes wasta: „Nii, et kõik naerawad!“

Hans kohe: „Hea küll! Küll ma seda toimetan!“

Wõeras herra ütleb pilgates wahela: „Ära, poisike, nii wara ennast kiida!“

Hans ei wasta midagi, waid läheb oma teed. Läheb jõe äärde, püüab külimitu wähtsid. Poest ostab hulga wahaküünlaid ja wiib wähtsodega seltsis koju. Rodu walmistab enesele walged riided. Teeb enesele ka kaks tiima külge, et nagu ingel wälja näitab.

Herral oli mõisas kabel. Sinna kabelisse läheb Hans. Paneb igale wähele wahaküünla püsti selga ja sütitab siis küünlad põlema. Sulatab eneselegi küünlad pähä ja süütab põlema. Wähid käiwad mööda firikut, tuled seljas. Hans nende keskel, küünlad peas, walged riided seljas. Terwe kabel walge nagu päewa ajal, ehk küll pime juba käes.

Tuapois näeb: kabel walge. Räägib lugu herrale.

Herra kohe: „Mine vaatama, mis kabelis!“

Tuapois läheb. Waatab kabeli uksest sisse, jookseb herra juurde tagasi. Hüüab ise: „Herra! Herra! Tulge appi! Kabel walgeid waimusid täis, ilus ingel nende keskel!“

Herra wasta: „Mis sa tühja juttu lobised!“

Tuapois jälle: „Ei ole tühi jutt! Päris tõsi! Waimud ja ingel on kabelis!“

Herra vaatama. Teeb kabeli ukse lahti. Päris tõsi: kabel walgeid tulisid waimusid täis, ingel waimude keskel, lehitab tiimu.

Herra ei julge sisse astuda. Hans näeb seda, astub ligemale, ütleb: „Ära kardada, armas mees! Täna on tund kätte jõudnud, et sest wiletsast ilmast paremasse wõid saada. Wind on sinu järele saadetud! Kas oled walmis tulema seda õnne wasta wõtma, mis sinu jaoks walmistatud?“

Herra meel ütle mata hea, et teda elusalt tahetakse teise ilma wiia. Hüüab kohe Hansule wasta: „Hea meelega tahan tulla. Kas ei wõi aga tuapois mulle saatjaks kaasa tulla?“

Ingel wasta: „Ei sell teel ole mingisugust tuapois si tarwis!“

Herra uuesti paluma: „Aga kas ma ei wõiks oma prouad kaasa wõtta?“

Ingel wasta: „Ei, ei! Ta piab ennast

weel parandama. Võid ehk edespidi ta järele tulla. Minult oma kulla ja hõbeda võid ja kaasa võtta, muud midagi! Ole aga kärme! Kallis aeg saab pea otsa!"

Herra kohe: „Lähen sedamaid oma warandust ära tooma!"

Herra läiski tooma. Hans aga afna taha waritsema.

Herra korjab rutuga kraami kottu. Njab kõik kuld- ja hõbeasjad kotti.

Proua küsima: „Mis ja nüüd teed, mehike?"

Herra wasta: „Hakan siit ilmast paremasse ilma minema!"

Proua ei usu: „Mis tühja juttu ja nüüd räägid!"

Herra jälle: „Päris tõsi. Ingel mulle ju järele tulnud!"

Proua paluma: „Siis võta mind ka kaasa!"

Herra wasta: „Sa ei kõlba weel! Piad weel paremaks saama. Küll siis talen edespidi sinu järele!"

Prouagi rõõmus, et ingel herrale järele tulnud. Paneb kõik head kraamid herrale kotti.

Herra näeb suure hõbekannu. Ütleb prouale: „Si ma seda kaasa võta. Jäägu see sinule. Ehk juhtub edespidi tarmis olema!"

Herra võtab waranduse koti selga, läheb kabelisse ingli juurde. Ingel waatab asju. Küsib aga kohe: „Aga kuhu hõbekann jäi?"

Mine, too hõbekann ka ära. Siis alles mõid teise ilma päästa!”

Herra kohe ütlema: „Jah, seda on näha: ei inglit mõi petta. Teab kõik asjad ära!”

Herra lippab koju tagasi hõbekannu ära tooma. Mõne filmapilgu pärast juba hõbekanngi kabelis.

Inglist Hans ütleb kohe: „Waat nüüd on asi korras!”

Wõtab selle peale suure koti, ütleb herrale: „Pue nüüd siia sisse. Ei sind teisiti mõi teise ilma wiia!”

Herra pueb rõõmuga kotti. Hans siob koti juu kohe kinni. Wõtab koti selga, läheb torni, lasseb kotti vähä wasta treppi lohiseda.

Herra õhkama: „Mi! ai! Küll on taewa tee aga künkline!”

Inglist Hans wasta: „Ole wait! Ei keegi ilma maewata taewasse saa!”

Tornist Hans warsti jälle tagasi tulema. Jälle lohiseb kott wasta treppi. Herra uuesti õhkama: „Mi! ai! Küll on taewa tee wilets!”

Inglist Hans wasta: „Ole wait! Ei keegi ilma maewata taewasse saa!”

Kabelist Hans figade lauda juurde. Siad rõhkides wasta. Paha õhk fia laudas hakab üsna ninasse.

Herra kotist küsima: „Mis see on?”

Inglist Hans wasta: „Kurjad waimud tülit-

sewad sinu pärast. Ei taha sind teise ilma lasta! Aga küll ma neist mõitu saan!"

Sia lauda juurest Hans herraga wafika lauda juurde. Wafikad ammuwad wasta.

Herra küsima: „Kes need on?"

Hans wasta: „Need on wähe paremad inglid. Aga ei ma find weel siia jäta!"

Hans wiib herra lamba lauda juurde. Sam-
bad määgimad wasta.

Herra jälle küsima: „Kes need on?"

Hans wasta: „Need on juba head inglid. Aga ei ma find siiaagi weel jäta!"

Hans herraga hane lauda ukse taha. Hane-
ned teewad wasta kaah! kaah!

Herra jälle küsima: „Kes need on?"

Hans wasta: „Need on kõige paremad inglid!"

Hans herraga tiigi äärde. Hans fastab herra kotiga tiiki. Parbid ujumad tiigis, teewad kisa.

Herra jälle küsima: „Kus me nüüd oleme?"

Hans wasta: „Nüüd oleme elu mere ääres. Siin pestakse find kõigest puhtaks. Kuule, ku-
das waimud sulle wasta laulawad!"

Hans herraga lauda juurde tagasi. Paneb koti lauda ukse kohta rippuma. Ütleb ise: „Siia ma nüüd su jätan. Lähen vaatama, kus sulle kõige parema koha saan!"

Kirjutab ise weel koti peale: „Anna pihta!“ ja läheb siis koju.

Homiku tulewad tüdrukud karjaaeda lehmi lüpsma. Näewad koti. Igaüks läheb, annab käega kotile pihta.

Viimaks tuleb karjatüdruk lehmi karjamaale ajama. Kutsub lehmi: „Wiis! wiis! wiis!“

Herra tunneb karjatüdruku äälest ära. Küsib kotist: „Leenu, kust sina siia said?“

Leenu wasta: „Mis siia saada on! Siin ma alati olengi!“

Herra paluma: „Päästa mind õige siit kitsast kotist wälja. Tahaksin paremini seda ilu näha saada!“

Leenu päästab herra kotist wälja.

Herra waatab karjaaeda, ütleb: „Wõi siis oleme nüüd kahakesi taewas! Wõi niisugune see taewas ongi!“

Leenu puhkeb naerma nagu hull. Ütleb siis ise: „Si kulla herra, karjaaias oleme. Taewasse pole meist kumbki weel saanud!“

Nüüd herral silmad häbi täis. Aru käes, et teda hirmasti tüsistatud. Tuleb teisel ka meelde, mis kauba ise Hansuga teinud. Ei nüüd mehikesel enam aega. Jookseb koju poole, nii mis kannad wälkumad.

Kõik aga naerawad endid selle wingerpussi pärast kas katki.

Pärast tuli Hans herra juurde, tõi kabelisse

jäetud wara koti kaasa. Häbige mõttis herra asjad wasta. Mafsis Hansule kohe wata kulda wälja. ütles ise: „Ei ma seda oleks iialgi uskunud, et mind nii pidi tüsstatama!”

Hans wasta: „Mina ka mitte!”

Seft saadik ei ütelnud see herra enam iialgi, et teda tüsata ei saa. Ikka seisib mehikesel kotis olemise lugu meeles.

8.

Rudas Hans pudru paja ära müüs.*)

Olnud üks wäga tark herra. Seda pole keegi mõinud petta. Ütelnd ka ise: „Mind ei peta keegi.”

Hans kuulnud ka seft herrast. Ütelnud kohe: „Oleks see herra minuga koos, küll ma talle kohe näitaksin, kes meist mõlemast targem on!”

Hansu oma herra saanud seda juttu kuulda. Rutsus Hansu enese juurde ja küsis: „Kas sa wõid ka seda tarfa herrad üle lüüa?”

„Ehk wõiksin!” kostis Hans.

Herra kohe: „Kui sa niisuguse mehe üle lööd, maksan sulle jälle koti täie kulda!”

Hans wasta: „Kaup walmis! Ega kulla kotti wõi ära põlata!”

*) D. Pruuli ja oma ülestähenduste järele.

Hans läks metsa tee äärde, kust tarf herra pidanud mööda sõitma. Tegi tule ülesse, hakas pudru keetma.

Juba tarf herra tuligi oma tõllaga. Hans kohe pada tulelt maha, pajaga tee reale. Sanguast finni wõttes hakas pajaga ratast ringi jooksuma.

Tõld jõudis sinna.

Tarf herra sedamaid küsima: „Mis ja seal teed?“

Hans wasta: „Reedan pudru!“

Herra sõnuma: „Kas oled hull, et seda wiisi pudru keedad!“

Hans jälle: „Ei ole hull! Hans olen! Uulispea Hans olen! Mull on niisugune pada: pane kraam sisse, jookse ise ümberringi, pudru ehk leem pajas kohe keemas!“

Herra ütlema: „Müü pada mulle, armas Hans!“

Hans jälle: „Ei wõi müüa, kulla herra!“

Herra pärima: „Miks mitte, armas Hans?“

Hans wasta: „Jah, te ehk ei oska hästi ratast ringi jooksta ja pada keema ajada. Ütlete siis, et mina teid olen petnud!“

Herra jälle: „Ei ütle, armas Hans! Müü pada ikka mulle!“

Hans wasta: „Noh olgu siis, kui mu wietsa pajaga töötad rahul olla!“

Herra küsima: „Kui palju nõuad aga oma paja eest?“

Hans wasta: „Kui paja täie kulda saan, siis müün!“

Herra ütlema: „Aga see on ju hirmus kallis! Paja eest paja täis kulda!“

Hans wasta: „Minul aga pada müüa ei olegi! Jumalaga!“

Herra keelma: „Pia, pia, Hans! Ära mine ära weel!“

Hans wasta: „Mis ma siin siis weel teen!“

Herra jälle: „Anna pada mulle. Annan paja täie kulda sulle!“

Hans andis paja herrale. Herra maksis lubatud hinna wälja ja sõitis edasi.

Tükk maad sõideti edasi. Herra kõht läks tühjaks: „Ütles tuapoisile ja kutsjarile: „Reedame enestele nüüd sooja rooga!“

Hobused peeti kinni. Tuapois astus pajaga tõllast wälja. Hakas ratast ringi jooksuma. Jookseb, et pea aurub otsas. Aga ei pada haka keema.

Kutsjar ütlema: „Tuapois, sina ei osta pajaga ratast ringi jooksta. Sellepärast ei haka pada keema!“

Tuapois wasta: „Kui paremini ostad, tule, jookse siis ise!“

Kutsjar jälle: „Küll ma näitan, kuidas pada keema hakab!“

Rutsar pada kätte ja jooksuma. Jookseb funni pikali kukub. Aga ei pada haka keema.

Herra ütles: „Te ei oska kumbki pajaga jooksta! Laske, ma näitan teile, kuidas piab tegema!“

Herra paja sangast kinni ja ratast ringi jooksuma. Westi woolab herral mööda selga maha, aga pada ei pane tähelegi.

Herra süda sai täis. Ütles: „Niisuguse pajaga ei mõi midagi teha!“

Läks, miskas paja kiwi otša puruks. Istus tõlba, sõitis paha meelega edasi.

Teise homiku wara Hans herra juures.

Hans kohe küsima: „Koh, kuidas paja keedetud roog maitseb ka?“

Herra kätatab wasta: „Mis ja enam räägid! Petad mind ja tuled weel minu juurde!“

Hans küsima: „Mina teid petnud! Te ei laske ennast ju iialgi petta!“

Herra filmad häbi täis. Ei julgenud enam midagi ütelda.

Hans pani eile saadud kulla koti herra ette. Ütles ise: „Kui mu pada teile rooga ei keetnud, siis mõtke oma kuld tagasi. Olen küll kawal, aga ei ole petis!“

Herra wasta seisima: „Ei, ei! Mis ma korra annud, olen annud. Ei ma seda enam tagasi mõta!“

Hans jälle: „Ülekohtusel wiisil teenitud raha ma iialgi enesele ei wõta!”

Herra ütlemä: Mine siis, anna see raha waestele. See kulla kott aga olgu sulle selle eest, et ta targem oled kui mina!”

Seda üteldes andis herra Hansule veel teise koti kulda.

Hans läks, jagas esimese kulla kotti waestele. Waesed tänasivad Hansu, tänasivad herrad.

Seft saadik ei ütelnud herra enam iialgi, et keegi teda ei wõi üle lüüa.

9.

Rudas Hans sõrmuse proua sõrmest ja linad woodist kätte sai.*)

Korra ütles herra Hansule: „Tark mees ja oled, seda ma tean. Aga nii tark ja ometi ei ole, et ja oma tarkusega wõiksid sõrmuse proua sõrmest ja linad magamise ajal woodist kätte saada!”

Hans ei ütle midagi muud kui: „Eks saame näha!”

Herra aga: „Kui ja tõesti selle tüki walmis teed, oled ja tarkade tark. Selle tüki eest annan ma sulle kotti kulda!”

*) P. Südda, J. Ekemanni, J. Holtzi, D. Pruuli j. n. e. ülestähenduste järele.

Hans wasta: „Loodan, et kott fulda minu päralt on!”

Hans läks koju, tegi puust fuju. Tegi fuju seda wiisi, nagu need puust fujud on, mis tuule käes saewad. Puust fujule pani oma riided selga, oma kübara pähä. Gemalt waadates oli puust fuju Hans kui Hans.

Salaja laskis Hans mõisa õue peale pikad nõõrid ülesse tõmmata. Puust fuju külge sidus Hans ka pika nõõri. Riipea kui widewikuks läks, puges Hans mõisa seina äärde pöössasse. Enne oli ometi oma fuju nõõride peale seisma pannud. Üks nõõri ots oli Hansu pios, teine puust fuju küljes. Seina ääres warjul seistes hakkas Hans nüüd puust fuju nõõriid mööda mõisa poole tõmmama.

Tuapoiss näeb puust fuju liikumat. Hüüab sedamaid: „Hans tuleb! Hans tuleb!”

Herra kuuleb hüüdmist. Rahmab püssi piosse, ütleb tuapoissile: „Tule, lähme teda wasta wõtma!”

Lähewad trepi peale. Hans tõmmab warjul nõõri mööda puust fuju ikka ligemale. Herra aga piab pimedas puust fuju päris Hansuks.

Herra hüüdma: „Ära tule, Hans! Ära tule! Me oleme sind wasta wõtmas!”

Ei puust fuju hooli keelust midagi. Nihkub ikka ligemale.

Herra uuesti feelma: „Kui ja tuled, lasen ma püssiga!”

Ei pane fuju seda ähwardust tähele.

Herra paneb püssi palgesse, lasseb. Hans lasseb nõõri otsa lahti. Baugu peale langeb puust fuju pikali.

Herra hüüdma: „Waat, kuul trehwas! Müüd Hans langes! See tuleb sest, kui inimene sõna ei kuule!”

Herra kohe proua juurde prouale rääkima, et Hansu maha lasknud.

Proua ütlemä: „Aga ega Hansu wõi õõjeks õue jätta. Piate teise ometi ära koristama!”

Herra wasta: „See on tõsi küll. Lähem tuapoisiga, wiin teise õõjeks keldrisse. Saab siis homiku näha, mis saab!”

Herra kutsub tuapoisi, läheb Hansu keha keldrisse wiima. Ei saa pimedas aru sugugi, et see Hans ei ole, waid puust fuju. Tuapoiss wõtab puust fuju selga, läheb sellega keldri poole. Herra taga järel.

Seni Hans warjult wälja, proua juurde tuppä. Ütleb prouale: „Anna õige sõrmus minu kätte. Ma kardän nagu natuke, kui surnut pian keldrisse wiima. Pealegi kudas surnut wiia? Anna õige enese alt lina; sellega on tõige hõlpsam wiia!”

Proua ei saanud pimedas aru sugugi, et sõrmuse ja lina tahtja herra ei olnud, waid

Hans. Proua oli seda wähem kahe wähel, et herra ütles Hansu maha lastnud olemat.

Hans sai sõrmuse ja lina kätte ja läks oma teed.

Barsti selle peale tuli herra tagasi. „Wiisin teise nüüd feldrisse!“ ütleb herra prouale. „Saab homme näha, mis furnuga teha. Rahju mehest! Küll keelasin ligimale tulemast, aga Hans ei hoolinud. Sai oma käsu üle astumise eest palga kätte!“

Herra heitis woodisse, uinus pea magama.

Homiku walges läks tuapois Hansu furnu teha feldrisse vaatama. Waatab, waatab: furnul küll Hansu riided seljas aga ei Hansu ennast kusagilgi. Hansu asemel puu fuju, riided seljas.

Tuapois plagama, nagu oleks wanapagan kannul. Otsikohe herra juurde. Herra juures ise hüüdma: „Herra, herra, tõuse üles, tõuse üles! Wanapagan on Hansu ära wiinud!“

Herra kargab püsti: „Mis ja räägid? Mis jutt see on?“

Tuapois wasta: „Päris tõsi! Wanapagan on Hansu ära wiinud ja puust fuju asemele pannud!“

Herra riided selga, feldrisse vaatama. Päris tõsi: puust fuju feldris, Hansu riided seljas. Herralgi hirm nahas. Armah, et wanapagan oma tükka teeb. Ruttu tua poole, tuapois taga järel.

Tagasi jõudes näeb proua. Proua kohe küsima: „Anna nüüd mulle mu sõrmus tagasi!”

Herra wasta: „Mis sõrmus?”

Proua jälle: „Sõrmus, kelle sa ööse mu käest wõtsid. Ei julgenud ilma sõrmuseta Hansu furnukeha keldrisse wiia. Wõtsid ju sõrmuse ja lina.”

Herra wasta: „Mina pole midagi wõtnud. Kas siis ka lina ära on?”

Proua jälle: „Ära neh! Ise wiisid mu käest lina ära!”

Herra ütlema: „Nüüd hakan alles asjast aru saama. Hans on oma töötuse täitnud ja sõrmuse ja lina ära wiinud. Tawis õige waa-
tama minna, kas wanapagan Hansu keha tõesti ära wiinud. Ehk on sealgi mõni wigur!”

Herra kutsub tuapoisi kaasa. Ei tuapois julge minna. Herra kutsub weel kutsari ja tallipoisi seltsiks. Lähewad siis neljakesi.

Ukse taga aga uus häda. Reegi ei julge kõige esiteks keldri uksest sisse minna.

Suba ilmub Hans ise. Mehed Hansu nähes jooksu: „Kodukäija tuleb! Kodukäija tuleb!”

Hans naeris et kõht wabises, kui mehed teda päewa kodukäijaks pidasivad.

Herra ei olnud ometi nii kartlik. Jäi waatama, sai aru, et see Hansu waim ei olnud, waid Hans ise.

Hans koe ütlema: „Tulge, wõtke oma sõrmus ja lina tagasi!”

Herra läks, wöttis Hansu käest sõrmuse ja lina wasta.

Herra küsima: „Aga kudas sa ülesse tõusid? Ma lasksin sind ju eile õhtu püüfiga maha!”

Hans naerab wasta: „Ei lasknud mind, lasksite puust fuju!”

Herra küsima: „Sellepärast siis praegugi puust fuju keldris on?”

Hans wasta: „Sellepärast neh!”

Hans läks keldrisse, tõi oma puust fuju keldrist wälja.

Ütleb ise herrale: „Waadake, kuhu eile õhtu lasksite!”

Herra waatab. Kuuli ase üsna selgesti näha.

Herra ütlema: „Mees oled sa küll. Ei teist niisugust enam ole. Tule, wõta oma waewa palk wasta!”

Hansul kott kulda ühe ööga teenitud.

10.

Rudas Hans waati aeti.*)

Korra läks Hans koju poole. Näeb teel naese. Naene nutab.

*) D. Pruuli, P. Südda, J. Abrelbali j. n. e. ülestähenduste järel.

Hans küsima: „Külaeit, mis full wiga on? Mis sa nutad?“

Külaeit wasta: „Miks ei piaks ma nutma, kui wargad kõik mu waranduse ära wiinud!“

Hans uuesti küsima: „Sa sa ei tea sugugi, kuhu nad warastatud asjad wiinud!“

Külaeit jälle: „Küll ikka tean. Metsa on nad läinud. Seal on suur wargate pesa. Aga kes julgeb sinna minna asju kätte saama. Wargaid palju. Wõtawad su kohe õnneks!“

Hans trööstima: „Ole mureta, külaeit! Kui wargad metsas on, küll ma siis asjad nende käest sulle tagasi toon!“

Külaeide juhatuse järele läks Hans kohe metsa. Leidiski metsas wargate pesa ülesse. Pakub ennast warga õpipoisiks. Wargad nägivad, et Hans kawal mees on. Wõtswadki Hansu õpipoisiks.

Esimese päewa pani Hans hoolega kelmide elu tähele. Leidis naese käest warastatud asjad ülesse. Teisel päewal, kui wargad parajalt sõiwad, läks Hans ligidale warjulisesse paika. Mehel nõuu peetud: tähtis wargaid pakku hirmutada. Üksi hulgast jagu muidu ju ei saanud. Warjul olles hakkas Hans korraka kiiendama: „Ai! Ai! Ai! Ai! Ai! Ai! Seal on teised! Seal on teised! Ega mina üksi ole! Seal on teised!“

Wargad kuulsiwad Hansu hirmust kiiendamist. Mõtlesiwad, et finniwõtjad tulewad.

Kargasiwad püsti, piitsiwad lippama. Ei olnud aega midagi kaasa võtta. Kõik warastatud kraam jäi maha.

Hans võttis kelmide hobuse, pani leitud kraami wankri peale ja sõitis külasse. Külaeit ei teadnud, mis röömu pärast teha, kui kõik warastatud kraami nägi tagasi toodawat. Sai muugi külarahwas Hansu käest kraami kätte, mis neilt juba ennemalt warastatud.

Kõik külarahwas tänasiwad Hansu ta heateo eest. Ei tänanud sugugi aga wargad. Wargad saiwad warsti aru kätte, et Hans neid ainult hirmutanud ja tagaajajaid kufagilgi polnud. Wandusiwad Hansule seda wingerpusši kurjasti kätte maksta. Waritsesiwad igal pool, et Hansu kätte saaksiwad.

Korra käis Hans üksipäini metsas. Ei aimanud kõige vähematki paha. Korraga kargasiwad wargad metsast wälja. Hansu kallale. Küll katsus Hans wasta panna, aga mis ühe asi hulga wasta aitab. Võitsiwad Hansu ära. Sidusiwad käed, jalad kinni, ja wõtsiwad enes-tega kaasa.

Wargad nõuu pidama, mis Hansuga teha.

Ühed ütlesiwad: „Boome ta ülesse!”

Teised jälle: „Ei, parem ajame ta waati.

Baatis tunneb mehike kaua aega walu, enne kui tofs wälja läheb!”

Ajasiwadki Hansu waati. Wiisiwad waadi

fügamasse metsa, jätsivad sinna. Pileksivad ise veel ära minnes: „Karju nüüd Mi! Mi! Mi!“

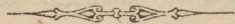
Hans armas surma nüüd tõesti kätte tulewat. Milgi kombel ei olnud tall võimalik waadist välja peaseda.

Waadis surma oodates kuulis Hans forraga enese ligidal kõbinat. Waadi august välja waadates nägi Hans hundi. Hunt tuli waadi juurde, nuusutas waati. Hans ei teinud kõige vähematki äält. Hundi saba tuli üsna augu ette. Hans karkäuh! sabast kinni. Oh sa pois, kudas hunt nüüd ära ehmatas. Hunt tuhat nelja plagama, waat taga järel. Hans sabast aga lahti ei lase. Waat löi wasta kiwa ja kända. See oli sõit, misjugu Hans veel elu seeski ei olnud sõitnud. Wiimaks mines tas mehike kangeft põrutamisest ära.

Kui Hans jälle härkas, ei olnud hunti enam kusagilgi. Hans tõusis laudade huniku wahelt ülesse ja kõmpis koju poole. Liiemed walutasivad aga wäha.

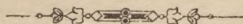
Korra juhtusivad wargad Hansu jälle metas nägema. Wargad nagu tuul plagama. Arwasivad, et waadis surnud Hans nüüd kodu käib ja neile kurja hakab kätte maksma.

Seft saadik ei julgenud wargad enam ilmaski Hansu tülitama tulla. Kartsidwad teda nagu tuld.



S i s u.

	Lehet.
1. Hans ammetit õppimas	7
2. Kudas Hans kosjas käis	11
3. Kudas Hans koerad ja hobuse ära wiis	15
4. Kudas Hans jahi peal käis	21
5. Kudas Hans opmanni pani paristamise maha jätma .	32
6. Kudas Hans tarfuse raamatut käis toomas	36
7. Kudas Hans herra teise ilma wiis	43
8. Kudas Hans pudru paja ära müüs	50
9. Kudas Hans sõrmuse proua sõrmest ja linad woodist ära wiis	54
10. Kudas Hans waati aeti	59



Hind 15 top.

